

Oslo tingrett - TOSLO-2007-167243

Instans	Oslo tingrett - Dom.
Dato	2008-09-17
Publisert	TOSLO-2007-167243
Stikkord	Tvangsekteskap. Ekteskapsloven § 16 tredje ledd.
Sammendrag	Krav om oppløsning av ekteskap på grunn av tvang jf. ekteskapsloven § 16 tredje ledd.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2007-167243 (07-167243TVI-OTIR/08.)
Parter	A (advokat Berit Jagmann) mot B (advokat Ramborg Hege Elvebakk v/advokatfullmektig Lars Christensen).
Forfatter	Tingrettsdommer Ruth Anker Høyer.

Sakens bakgrunn

Saksøkte, A, nedenfor A, er født 0.0.1988 i Oslo, og er norsk statsborger. I 1996 reiste hun sammen med moren og tre brødre til Pakistan, slik at barna kunne gå på skole der. Alle barna gikk på en internasjonal skole. Den eldste gikk på skole i Islamabad, mens A og hennes to yngre brødre gikk på skole i Rawal Pindi som ligger ca 15 km fra Islamabad. Faren ble igjen i Norge.

I juni 2005 flyttet familien tilbake til Norge. A, som da var 17 år, og storebroren var da ferdig på skolen, tilsvarende 10 års norsk grunnskole.

As foreldre hadde bestemt allerede da A var i 12-13 års alderen, at hun skulle gifte seg med sin fetter B, nedenfor B. B er hennes fetter på både mors og farssiden, da også foreldrene er fetter og kusine.

A har hele tiden sagt at hun ikke ønsket å gifte seg med B, og hun har i alle år protestert aktivt mot dette. Særlig intens ble hennes protester og krangelen med foreldrene, særlig hennes far, etter hun kom tilbake til Norge i 2005. Hun låste seg til tider inne på rommet sitt i ukevis, og hun påførte seg skader på underarmen. Foreldrene hørte ikke på hennes protester, og bryllupet ble gjennomført i Pakistan 28. desember 2006.

Etter bryllupet bodde hun og hennes ektemann gjennom en måned i samme rom. De sov imidlertid i hver sin seng og hadde ikke seksuell kontakt. A har hele tiden sagt klart fra til B at hun ikke ønsket å gifte seg med ham.

Etter A kom tilbake til Norge fikk hun ikke lov til å fortsette på skolen. Hun måtte jobbe for å ha inntekt, slik at B kunne få opphold i Norge på grunnlag av familiegjenforening.

Etter en krangel med moren og storebroren i slutten av juli flyttet hun på krisesenteret på Lillestrøm. Hun anmeldte sine foreldre 5. august 2007 til politiet for tvangsekteskap jf straffeloven § 222 annet ledd. Den 15. august fikk B avslag på søknaden om familiegjenforening på grunnlag av at ekteskapet ikke var frivillig inngått.

A kom etter en stund på krisesenteret tilbake til foreldrene. Etter et alvorlig sammenstøt med moren, flyktet hun ut av hjemmet sammen med en av sine mindre brødre som støttet henne. De overnattet en natt hos et søskenbarn, før de kom i kontakt med Røde Kors. Der fikk de hjelp til å komme i et beredskapshjem/fosterhjem i og med at broren var under 18 år. De ble gjennom en onkel overtalt til å flytte ut fra fosterhjemmet. Broren flyttet hjem, mens A flyttet til en onkel. På grunn av at fostermoren var engstelig for de to ble politiet varslet, og A og broren ble hentet ut fra sine oppholdssteder og foreldrene, storebroren og onkelen ble varetekstfengslet. Familien var varetekstfengslet i en til to uker.

A ønsket ikke at foreldrene skulle straffes, og straffesaken ble siden henlagt på grunn av bevisets stilling. A og foreldrene forlikte seg etter et felles møte mellom politiet, A, foreldrene og As advokat. Her skrev faren under på at han skulle bistå med å få skilsmisse i Pakistan, samt at foreldrene aksepterte at A tok ut stevning i Norge med påstand om at ekteskapet skulle kjennes ugyldig.

Både broren og A har flyttet hjem til foreldrene. Skilsmissen i Pakistan skal ifølge opplysningene fra As far være gjennomført. A og foreldrene er nå forlikte om at A selv skal få velge sin kommende ektemann.

Saksøkeren har i det vesentlige anført

Det er ikke tvilsomt at A siden 12-13 års alderen har blitt utsatt for press i retning av at hun engang skulle gifte seg med sin fetter B. Det er heller ingen tvil om at hun i alle år og stadig mer aktivt og fortvilt har forsøkt å motsette seg dette. Dette har hun gjort verbalt gjennom å motsi sine foreldre i alle år. Ettervert har hennes motstand skjerpet seg ved at hun har skadet seg selv ved å påføre seg kutt ved hovedpulsåren. Hun har også lukket seg inne i ukevis på sitt rom.

Foreldrene har ikke hørt på henne og særlig hennes far har vært streng og ubøyelig. Han har ikke direkte truet henne på livet, hvis hun satte seg imot det arrangerte ekteskapet. Da hennes tre kvinnelige treminner fra Kaldbakken ble drept av sin bror bare to måneder før datoen for hennes eget ekteskap, hadde hun ikke mot til å sette seg imot ekteskape, idet hun fryktet for sitt liv. I og med at hun hadde bodd i Pakistan det meste av sin barndom og bare hadde bodd et og et halvt år i Norge før ekteskapet, kjente hun ikke til at det var mulig å få hjelp til å unngå tvangsekteskap. Hun snakket, og snakker fortsatt, dårlig norsk.

At hun var fast bestemt på at hun ikke ville gjennomføre ekteskapet med fetteren, og at han forsto det, underbygges av at de aldri hadde seksuell kontakt.

Foreldrenes tvang fortsatte i uforminsket styrke da hun kom tilbake til Norge etter giftemålet. Hun ble nektet å fortsette i skole og måtte skaffe seg inntekt, slik at ektemannen kunne få familiegjengenforening. Hun fikk også strenge begrensninger i hvor hun kunne gå ut. Hun fikk ikke møte sine venninner, og foreldrene truet henne med å inndra hennes mobiltelefon. Det var da hun flyttet på krisesenter og fikk hjelp til å komme seg ut av foreldrenes tvang og ta skritt i retning av å få ekteskapet kjent ugyldig.

A flyttet til krisesenteret i slutten av juli 2007, og anmeldelse om tvangsekteskap ble sendt 5. august 2007. Stevning om å få kjent ekteskapet ugyldig ble tatt ut 7. november 2007. Det betyr at man holder seg godt innenfor lovens seks måneders frist jf ekteskapsloven § 16 fjerde ledd.

Presset i denne saken har skjedd over mange år og er av psykisk art. Det har til tider vært dramatisk jf krisesenter, barnevern og politiaksjon og det oppfyller til fulle de kravene som stilles jf straffeloven § 222.

Det vises til sakene RG-1999-449, RG-2002-981 og RG-2002-912. Særlig den siste dommen er relevant for den foreliggende sak.

Saksøkeren har nedlagt slik påstand:

1. Ekteskapet inngått mellom A og B den 28. desember 2006 kjennes ugyldig.
2. A evt staten tilkjennes sakens omkostninger

Saksøkte har i det vesentlige anført

B har fått stevningen lovlig forkynt, men har ikke sendt inn tilsvaret. Det har heller ikke vært mulig for hans oppnevnte prosessfullmektig å få kontakt med ham. Prosessfullmektigen legger imidlertid til grunn at B ønsker å nedlegge påstand om frifinnelse.

Ifølge rettspraksis stilles det strenge krav til at et ekteskap kan kjennes ugyldig. Det skal være utøvet tvang, og denne må være rettsstridig.

Det er på det rene at As ektefelle, B, ikke har utøvet tvang. Det benektes ikke at A har vært utsatt for press fra sine foreldre til å inngå ekteskapet. Det kan ha vært ubehagelig for henne, men det er ikke utøvet vold eller kommet med direkte trusler. Det må kreves mer enn et kulturelt press. Lesten for å kjenne et ekteskap ugyldig må ikke legges for lav. Det vises til RG-2002-981, hvor retten kom til at det ikke ble funnet bevist at det forelå en slik tvang som kreves etter ekteskapsloven § 16 tredje ledd. Motsatt resultat kom Oslo tingrett til i dom TOSLO-2007-15659, hvor det imidlertid var utøvet grove trusler i forbindelse med ekteskapstvangen.

Det anføres at det ikke foreligger rettsstridig tvang i denne saken, og at ekteskapet derfor ikke kan kjennes ugyldig.

Subsidiært anføres det at seks måneders fristen i ekteskapsloven § 16 fjerde ledd er overskredet. Det avgjørende er når A har blitt fri for tvang. Saksøkte vil anføre at hun ble fri for tvangen etter ekteskapet var gjennomført, alternativt etter hun var kommet til Norge. Selv om hun da bodde sammen med sine foreldre, var hun borte fra dem om dagen i forbindelse med jobb. Hun kunne da ha tatt initiativ i retning av å begjære ekteskapet opphevet. Hun må derfor sies å ha vært fri for tvangen i februar/mars 2007. Stevningen er datert 7. november 2007 og seks måneders fristen er dermed oversittet. Det vises til RG-1999-449.

Saksøkte har nedlagt slik påstand:

1. B frifinnes.
2. Staten tilkjennes sakens omkostninger.

Rettsens vurdering

Rettsstridig tvang

Retten finner det bevist at A fra hun var barn har blitt utsatt for vedvarende press i retning av at hun skulle gifte seg med sin fetter B. Det vises til As forklaring i retten. Videre vises til at hennes far inngikk en avtale med Bs far da A var 12-13 år gammel. Presset mot A økte ettervert som hun ble eldre. Retten legger til grunn at As protester økte i styrke ettersom hun ble eldre, og at protestene hadde synlige utslag i retning av at hun låste seg inne på sitt rom i ukevis og selvskadet seg ved å skjære seg i armen i nærheten av hovedpulsåren, idet hun

ble deprimert og ikke ønsket å leve lenger. Hennes protester ble imidlertid ikke hørt. Foreldrene med faren i spissen var ubøyelige og sørget for at ekteskapet ble gjennomført i Pakistan.

Retten finner det bevist at selv om As far ikke direkte truet henne på livet, ga den pakistanske kultur, som hun er en del av, henne god grunn til å frykte for sitt liv hvis hun satte seg imot ekteskapet. Det vises til at tre jenter/kvinner som var As tremenninger ble drept av sin bror bare to måneder før datoen for As ekteskap var fastsatt.

På tross av gjentatte protester fra A ble giftemålet gjennomført, og retten finner det sannsynliggjort at dette var et tvangsgifte, slik det er beskrevet i straffeloven § 222.

Retten legger til grunn at A var utsatt for et umenneskelig press fra sine foreldre. Faren hadde lovet en slektning av seg at dennes sønn skulle gifte seg med A, uten å ta hensyn til om hans datter ønsket et slikt ekteskap. At A opprettholdt sitt standpunkt om A ønsket å gifte seg med B underbygges av at hun satte seg imot seksuell kontakt med ham.

Tvangen A ble utsatt for var ikke bare en følge av et tradisjonelt arrangert ekteskap, slik man har praktisert og sannsynligvis fortsatt praktiserer i Pakistan. I tillegg kommer det forhold at den hun ble (tvangs)giftet med gjennom familiegjenforening får bosette seg i Norge, noe som innebærer store fordeler for den som får familiegjenforening, og dermed indirekte for hele hans familie. Gjennom den rettsstridige tvangen A var utsatt for ble hun et middel for at en slektning av familien skulle få flytte til Norge, uten at det forelå andre grunnlag for oppholdstillatelse. A skulle ofres for familiens interesser generelt og herunder fetterens interesser spesielt. Parallellen til menneskehandel blir dermed slående. I den foreliggende sak ble denne tvilsomme følge av en urettmessige tvang imidlertid avverget i og med at UDI ble orientert om As anmeldelse om tvangsgifte. Familiegjenforening ble dermed avslått med den begrunnelse at ekteskapet ikke var frivillig fra As side.

Tvangen må være klart utilbørlig og psykiske og sosiale sanksjoner vil være relevante ved vurderingen, som må antas å ha et noe videre rekkevidde enn straffeloven § 222 annet ledd jf Holmøy og Lødrup (2001) side 95. Når det gjelder rettspraksis foreligger det bare dommer fra første instans. Det vises til RG-1999-449, RG-2002-981 og RG-2002-912. Særlig den siste dommen er relevant for den foreliggende sak.

Retten er ikke i tvil om at den tvang A ble utsatt for av sine foreldre oppfyller de krav ekteskapsloven § 16 tredje ledd stiller til at tvangen skal være rettsstridig.

Seksmåneders fristen

Ekteskapsloven § 16 fjerde ledd setter en frist på seks måneder for å reise søksmål om at ekteskapet skal kjennes ugyldig. Fristen løper fra det tilfelle ektefellen er *blitt fri for tvangen*.

Bs prosessfullmektig har anført at tvangen opphørte etter ekteskapet var inngått eller senest da hun flyttet til Norge i februar/mars 2007.

Retten finner at den rettsstridige tvangen fortsatte etter A flyttet tilbake til Norge og bodde sammen med sine foreldre. Hun ble mot sin vilje tvunget til å ta seg lønnet arbeid, idet det er en forutsetning for familiegjenforening at den som bor i Norge har egen inntekt. Hun ble holdt stramt av sine foreldre, og hun ble nektet å være sammen med venninner. Det forhold at hun var borte fra sine foreldre i arbeidstiden har etter rettens oppfatning ikke gjort at tvangen har minsket. A hadde bare bodd halvannet års tid i Norg, og hun snakket svært dårlig norsk. Det var først etter hun fikk informasjon fra venninner at hun forsto at hun kunne flytte til krisesenter og protestere mot tvangsekteskapet.

Etter rettens oppfatning var det først da A i slutten av juli 2007 flyttet på krisesenter at tvangen fra foreldrene opphørte. Hennes aktivitet etter dette er også overbevisende. Hun anmeldte foreldrene for tvangsekteskap femte august og flyttet med sin bror i fosterhjem. At hennes fostermor var alvorlig bekymret for A og hennes bror, da de av familien ble overtalt til å forlate fosterhjemmet, understreker alvorret i situasjonen. Ytterligere dramatisk ble situasjonen i og med at begge foreldre og en onkel ble satt i varetekt i to uker. At siktelsen om tvangsekteskap ble henlagt må ses i sammenheng med det forsoningsmøte som ble avholdt, og som har ført til at A er blitt gjenforent med sine foreldre, som nå aksepterer hennes rett til selv å bestemme ektefelle.

Retten konkluderer med at saksanlegg har skjedd innen seksmåneders fristen, hvorfor A må gis medhold i sin påstand om at ekteskapet med B skal kjennes ugyldig.

Saksomkostninger

Saksøker har fått fullt medhold og skal ifølge tvisteloven § 20-2 nr 1 ha full erstatning for sine omkostninger. Retten finner at ingen av unntakene i bestemmelsens nr 3 eller i § 20-4 får anvendelse. A har fri sakførsel hvorfor det er staten som skal tilkjennes saksomkostningene

As prosessfullmektig, advokat Berit Jagmann, har fremlagt en omkostningsoppgave på kr 18.700 pluss mva, i alt kr 23.375, som i sin helhet er salær. Det er ikke protestert på omkostningsoppgaven, og retten legger den til grunn jf tvisteloven § 20-5.

Slutning

- 1. Ekteskap inngått 28. desember 2006 mellom A og B kjennes ugyldig.*
- 2. B dømmes til å betale til staten i saksomkostningene 23.375 - tjuetretusen trehundreogsyttifem - kroner inklusiv mva.*
- 3. Oppfyllelsesfristen er 2 - to - uker.*